

СТАНОВИЩЕ

от

доц. д-р Мая Начкова, д.е.с., регистриран одитор

към катедра „Счетоводство и анализ“ при УНСС - София,

Научна специалност 05.02.07 „Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност“, Професионално направление 3.8. „Икономика“

на

дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор “

в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки

Професионално направление 3.8. Икономика

с автор: Атанас Янев Стоянов

на тема: „Актуални финансово–счетоводни аспекти на бизнес комбинациите“

1. Общо описание на представените материали

Със заповед № 198 от 25.04.2023 г. на Ректора на Висше училище по застраховане и финанси проф. д.ю.н. Борис Велчев съм определена за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема **„Актуални финансово–счетоводни аспекти на бизнес комбинациите“** за придобиване на образователната и научна степен „Доктор“ в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, Професионално направление 3.8. Икономика. Автор на дисертационния труд е **Атанас Янев Стоянов** – докторант към катедра „Счетоводство и одит“ на Висше училище по застраховане и финанси – София. Научен ръководител на дисертационния труд е проф. д-р Емилия Миланова - Цончева.

Предадените от докторант Атанас Янев Стоянов материали включват документи по представен опис, съдържащ кратки биографични данни и информация за изпълнение на изискванията при обучение в образователна и научна степен „Доктор“, копие на диплома за придобита образователно-квалификационна степен „Магистър“, заявление за публична защита, справка за изпълнение на минималните изисквания за придобиване на образователна и научна степен „доктор“, дисертационен труд и автореферат към него, списък на всички публикации, списък на публикациите по темата на дисертационния труд, копия на

публикациите по темата на дисертационния труд и техните резюмета, списък на известните цитирания на публикации на автора на дисертационния труд от други автори, справка за научните и научно-приложните приноси на автора в дисертационния му труд и декларация за оригиналност и достоверност.

Приложените от докторанта документи отговарят напълно на изискванията за откриване на процедура за публична защита на дисертационен труд пред научно жури за придобиване на образователна и научна степен „доктор“.

2. Кратки биографични данни за кандидата

Докторантът е завършил Бакалавърска степен „Счетоводство” в УНСС, Магистърска степен „Счетоводство” със специализация в публичния сектор в УНСС и се обучава в Докторска степен „Счетоводство, одит и анализ” във ВУЗФ. Паралелно със своето обучение работи в практиката като счетоводител и асистент-одитор от 2018 г. до момента.

3. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд е в обем от 241 стр., добре структурирани в увод, три глави и заключение. Следва библиографска справка, която съдържа 259 бр. източници, от които 42 бр. източници на кирилица, 201 бр. източници на латиница, 6 бр. чуждестранни бази данни и 10 бр. други интернет-източници. В труда са представени 8 бр. таблици, 4 бр. графики, 2 бр. фигури и 3 бр. приложения. Литературните източници са използвани и цитирани добросъвестно и коректно. Трудът е написан в съответствие с действащите нормативни актове и счетоводни стандарти, с отразени последни изменения към 31.12.2022 г. като е посочено ограничение за изключване от обхвата на дисертационния труд на предприятията от публичния сектор.

Темата на дисертационния труд е актуална и значима и представлява интерес за теорията и практиката на счетоводството. Добре са представени актуалността на темата, научно-приложната цел и изследователските задачи, тезата и инструментариума на изследването. В дисертационния труд са използвани подходящи изследователски подходи за постигане на основната ѝ цел и успешното решаване на поставените задачи. Отделните глави на дисертационния труд са добре балансирани и разработени в логическа последователност. В резултат на осъщественото научно изследване докторантът предлага редица подобрения в счетоводното отчитане на бизнес комбинациите, които са свързани с необходимостта от ревизиране на концепцията за справедлива стойност и необходимостта от амортизация на репутацията. Едно от твърденията на докторанта, свързано със справедливата стойност е, че при липсата на определен минимален обем от трансакции, легитимността на определената

справедлива стойност е поставена под съмнение. Той открива пропуски в нормативната база на счетоводството при определяне на справедливата стойност, а именно липсата на изискване в счетоводните стандарти да се предприеме изчерпателно търсене на всички възможни пазари за определяне на справедливата стойност. Основната научна теза на докторанта, че изборът на пазар, чрез позоваване на най-изгодния, въвежда специфична за отделните дружества справедлива цена, е от съществено значение за счетоводната теория и практика. Докторантът много правилно твърди, че е погрешно схващането за запазването на стойността на придобитата в резултат на бизнес комбинация репутация, непроменена във времето. От изключително важно значение за счетоводството е неговото становище, залегнало в дисертационния му труд, че репутацията, придобита в резултат на бизнес комбинация не е в състояние да генерира парични потоци без помощта на други активи. Тя косвено се увеличава от разходите, извършвани във връзка с дейността на предприятието. По този начин стойността на репутацията, придобита в резултат на бизнес комбинация се поддържа от други допълнителни разходи, които водят до генерирането на вътрешно създадена репутация, неотговаряща на изискванията на счетоводните стандарти за признаването ѝ като актив. В направеното изследване докторантът е установил, че при извършването на корпоративни реструктурирания ръководствата на предприятията обръщат внимание на възможността на „правилните“ сделки да подобрят показателите за екологични, социални и управленски фактори (ESG показателите). Именно в тази насока той намира приложение и реализация на интегрираната отчетност и търси решения за подобряване на финансовата отчетност.

Считам, че представения за обсъждане дисертационен труд на докторант Атанас Янев Стоянов съдържа значими и оригинални теоретични изследвания с научен и научно-приложен характер в областта на счетоводството. Той е лично авторско дело и в него липсва плагиатство. Научният стил е на необходимото ниво, а научните изразни средства и специалната терминология като цяло се използват правилно от докторанта.

4. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Докторантът е формулирал 4 (четири) приноса, а именно:

- извършване на съдържателен исторически преглед на отделните вълни на сливания и придобивания;
- предложения за елиминиране на някои недостатъци в концепцията за справедливата стойност;

- аргументиране на необходимостта от въвеждането на задължително начисляване на разходи за амортизация на търговската репутация на систематична база по време на полезния ѝ живот;

- предложение за включването на показатели за интегрирана отчетност в оповестяванията към МСФО 3 Бизнес комбинации в ролята им на нефинансови измерители на успеха на бизнес комбинациите.

Приносите съответстват на съдържанието на дисертационния труд и на постигнатите резултати от направеното изследване.

5. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Докторантът е приложил 3 (три) броя статии по темата на дисертационния труд, публикувани в списанието на Института на дипломираните експерт-счетоводители през 2019 г., 2020 г. и през 2022 г., които са коректно посочени в справката и в автореферата към дисертационния труд. Те са конкретно доказателство, че научната продукция на докторанта, свързана с темата на дисертационния му труд успешно е апробирана в счетоводната теория и практика.

6. Преценка за изпълнение на минималните национални изисквания

Считам, че докторантът е изпълнил изцяло минималните национални изисквания за придобиване на образователната и научна степен „Доктор“ в професионалното направление 3.8. Икономика, които са посочени в приложената справка за изпълнение на минималните изисквания за придобиване на образователна и научна степен „Доктор“.

7. Автореферат

Авторефератът на дисертационния труд е изготвен в съответствие с установените изисквания на съответните правилници и представя в достатъчна степен, пълно и точно съдържанието, постигнатите резултати и основните приноси на докторанта в него. Той е с обем от 57 страници и отразява ясно, точно и пълно съдържанието на дисертационния труд.

8. Критични забележки и препоръки

Нямам съществени критични бележки към докторант Атанас Янев Стоянов. Основната ми препоръка към него е да продължи изследванията си по проблемите на счетоводната теория и практика и да поддържа на високо ниво изследователската си дейност.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Въз основа на гореизложеното считам, че представения за обсъждане дисертационен труд *съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговарят на всички* изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и на Правилника за прилагане на ЗРАСРБ. Представените материали и дисертационни резултати **напълно** съответстват на специфичните изисквания на Правилника за приемане и обучение на докторанти във Висшето училище по застраховане и финанси.

Дисертационният труд показва, че кандидата Атанас Янев Стоянов **притежава** задълбочени теоретични знания и професионални умения по Професионално направление 3. 8. Икономика, като **демонстрира** качества и умения за самостоятелно провеждане на научни изследвания.

Поради гореизложеното, убедено давам своята *положителна оценка* за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси и *предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“* на Атанас Янев Стоянов в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки; Професионално направление 3.8. Икономика.

24.05.2023 г.

Изготвил становището:

доц. д-р Мая Начкова,
д.е.с., регистриран одитор